

IZRADA MIŠLJENJA U POSTUPKU IZDAVANJA VODNIH USLOVA ZA IZGRADNJU I REKONSTRUKCIJU OBJEKATA – PET GODINA ISKUSTVA

WATER CONDITIONS FOR CONSTRUCTION AND RECONSTRUCTION OF FACILITIES – FIVE YEARS OF EXPERIENCE

IZVOD

Prema Zakonu o vodama Agencija za zaštitu životne sredine, kao organ uprave nadležan za sprovođenje državnog monitoringa, izdaje Mišljenja u postupku pribavljanja vodnih uslova za izgradnju novih objekata, dogradnju i rekonstrukciju postojećih objekata i izvođenje radova iz člana 117 (3) Zakona o vodama. U radu su navedeni objekti i radovi za čiju je izgradnju i rekonstrukciju neophodno pribaviti Mišljenje. Prikazani su rezultati analize sistematizovanih zahteva za izdavanje Mišljenja sa akcentom na obim i učestalost po vrsti objekata i radova. Analiza obuhvata petogodišnji period od donošenja Pravilnika (2017-2022) koji uređuje ovu oblast.

Ključne reči: izgradnja objekata, vodni uslovi, zakonska regulativa

ABSTRACT

According to the Water Law, the Environmental Protection Agency, as the competent authority for state monitoring of water, issues the Opinions in the procedure of obtaining water conditions needed for construction of new and reconstruction of existing facilities and for carrying out the other work which may have impact on the change in the water regime referred to in Article 117 (3) of the Water Law. The paper describes the facilities and construction works for whose construction and reconstruction Opinions are required. The results of the analysis of the Opinions requirements are presented, with emphasis on the frequency and extent of the Opinions made in the past, since the adoption of the Regulation (2017-2022).

Keywords: construction of facilities, water conditions, legislation

1. UVOD

Vodni uslovi se izdaju u postupku pripreme tehničke dokumentacije za izgradnju novih i rekonstrukciju postojećih objekata i izvođenje drugih radova koji mogu trajno, povremeno ili privremeno uticati na promene u vodnom režimu, odnosno ugroziti ciljeve životne sredine, kao i za izradu planskih dokumenata za uređenje prostora i gazdovanje šumama. Vodnim uslovima određuju se tehnički i drugi zahtevi koji moraju da se ispune pri izgradnji i rekonstrukciji objekata, izradi planskih dokumenata i izvođenju drugih radova radi usklađivanja sa odredbama Zakona o vodama i propisima donetim na osnovu njega. Izdaju se u skladu sa Strategijom upravljanja vodama na teritoriji RS, planom upravljanja vodama i odgovarajućom tehničkom dokumentacijom.

Na osnovu člana 117. i člana 118. Zakona o vodama ("Službeni glasnik RS" broj 30/2010) i člana 63. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o vodama ("Službeni glasnik RS" broj 101/2016), Pravilnika o sadržini i obrascu zahteva za izdavanje vodnih akata, sadržini mišljenja u postupku izdavanja vodnih uslova i sadržini izveštaja u postupku izdavanja vodne dozvole ("Službeni glasnik RS" broj 72/2017 i 44/2018) kao i Uputstva o načinu postupanja nadležnih organa i imalaca javnih ovlašćenja koji sprovode objedinjenu proceduru u pogledu vodnih akata u postupcima ostvarivanja prava na gradnju (*Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, br. 110-00-163/2015-07 od 19.5.2015.*) zahtev za izdavanje vodnih uslova, u okviru objedinjene procedure, imaocu javnih ovlašćenja dostavlja organ za izdavanje građevinske dozvole u ime i za račun podnosioca zahteva. Kada je propisano

Ljubiša Denić dipl. hem. (ljubisa.denic@sepa.gov.rs), Tatjana Dopuđa-Glišić dipl. inž. građ.,
Ivana Marić dipl. inž. tehn., Živojin Smiljković mast. hem
Agencija za zaštitu životne sredine / Ministarstvo zaštite životne sredine Republike Srbije

da imalac javnih ovlašćenja vodne uslove izdaje na osnovu PODATAKA ili MIŠLJENJA koji su u posedu, odnosno koje izdaje drugi organ, organizacija ili drugi imalac javnih ovlašćenja te podatke pribavlja po službenoj dužnosti. Agencija za zaštitu životne sredine izrađuje „Mišljenja“ u postupku izdavanja vodnih uslova po zahtevu imalaca javnih ovlašćenja. U radu su prikazani rezultati analize sistematizovanih zahteva za izdavanje „Mišljenja“ sa akcentom na obim i učestalost po vrstama objekata i radova, koji su obrađeni u proteklom periodu od donošenja Pravilnika koji uređuje ovu oblast.

2. ANALIZA MIŠLJENJA U POSTUPKU IZDAVANJA VODNIH USLOVA ZA IZGRADNJU I REKONSTRUKCIJU OBJEKATA

Podzakonskim aktom, Pravilnikom o sadržini i obrascu zahteva za izdavanje vodnih akata, sadržini mišljenja u postupku izdavanja vodnih uslova i sadržini izveštaja u postupku izdavanja vodne dozvole («Službeni glasnik RS» broj 72/2017) propisuje se sadržina i obrazac zahteva za izdavanje vodnih akata, sadržina mišljenja koje izdaje republička organizacija nadležna za hidrometeorološke poslove, organ uprave nadležan za sprovođenje državnog monitoringa kvaliteta voda i javno vodoprivredno preduzeće u postupku izdavanja vodnih uslova, kao i sadržina izveštaja koji javno vodoprivredno preduzeće izdaje u postupku izdavanja vodne dozvole. Analiza „Mišljenja“ koje je u skladu sa Zakonom o vodama izradila Agencija za zaštitu životne sredine u postupku izdavanja vodnih uslova za izgradnju i rekonstrukciju objekata, urađena je za zahteve koji su pristigli od 28.07.2017. do 30.10.2022.

Sadržina mišljenja u postupku izdavanja vodnih uslova, shodno Pravilniku, je definisana Obrascem 3 i čini njegov sastavni deo. U Obrazac 3 unose se podaci o objektu/ radovima/ planskom dokumentu, osnovni hidrografski podaci (vodno telo, reka, sliv), kao i podaci o lokaciji korisnika u odnosu na profile državnog monitoringa kvaliteta površinskih voda. Takođe, Obrazac 3 sadrži i podatke za odgovarajuće fizičko hemijske i hemijske parametre kvaliteta voda, koji su sadržani u bazi kvaliteta voda koju vodi Agencija za zaštitu životne sredine. Za potrebe analize, svi objekti, radovi i planski dokumenti za koje se izdaju vodni uslovi, koji su sadržani u članu 117 Zakona o vodama, su sistematizovani u četiri grupe zahteva za izdavanje „Mišljenja“, i to:

1) **hidrotehničke objekte i radove** (brana sa akumulacijom; javni vodovod; regionalni višenamenski hidrosistem; hidroelektranu, termoelektranu, nuklearni objekat; industrijski i drugi objekat za koji se zahvata i dovodi voda iz površinskih i podzemnih voda, kao i za industrijski i drugi objekat čije se otpadne vode ispuštaju u površinske vode, podzemne vode ili javnu kanalizaciju; postrojenje za

prečišćavanje otpadnih voda i objekat za odvođenje i ispuštanje otpadnih voda; prevodnicu, plovni put, luku, marinu i pristanište, sistem za odvodnjavanje; sistem za odvođenje atmosferskih voda naselja; uređenje vodotoka i izgradnju zaštitnih vodnih objekata; ispiranje akumulacionog jezera ili čišćenje nataloženog nanosa iz akumulacionog jezera; eksploataciju i deponovanje na vodnom zemljištu: rečnih nanosa, kamena i drugog materijala iz korita vodotoka, sprudova, rečnih aluviona i sa obala prirodnih vodotoka, prirodnih i veštačkih akumulacija; treseta za hortikulturu; rekultivaciju eksploatacionog polja i neposredne okoline, po završenoj eksploataciji; veštačko obogaćivanje ili povećanje zapremine, podzemnih izdani; ribnjak, izgradnju ili zatrpavanje bušenih i reni bunara, kao i drugih bušotina za potrebe rudarskih, geoloških i drugih radova; javni vodovod u seoskom naselju; vodenicu i stambeni objekat na splavu)

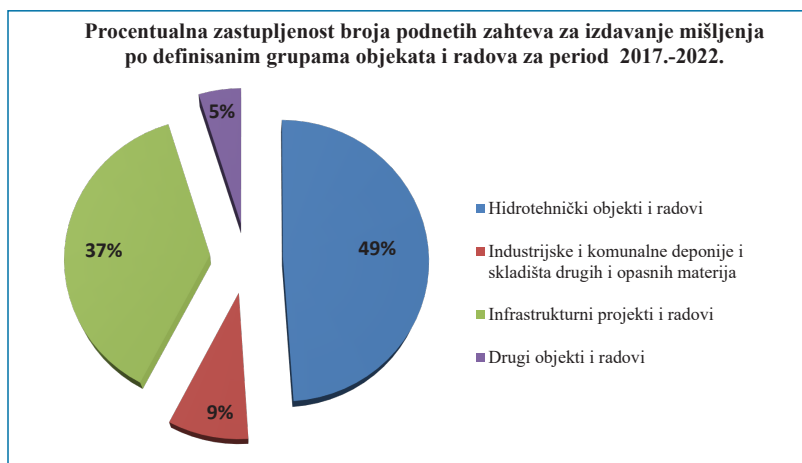
2) **industrijske i komunalne deponije i skladišta drugih i opasnih materija** (industrijsku i komunalnu deponiju, podzemno i nadzemno skladište za naftu i njene derivate i druge hazardne i prioritetne supstance; skladištenje na obalama materija koje mogu zagaditi vodu;)

3) **infrastrukturni projekti i radovi** (magistralni i regionalni put, železnice i mostove na njima, aerodrom, magistralni naftovod, gasovod, dalekovod, trafostanicu, produktovod, kablovski vod ispod korita reke za prenos električne energije, TT i optički kabl; izradu prostornih (prostorni plan jedinice lokalne samouprave) i urbanističkih (generalni i regulacioni) planova; sađenje drveća i žbunastog bilja i njihova seča u koritu za veliku vodu i na obali; promenu katastarske kulture zemljišta na erozionom području.

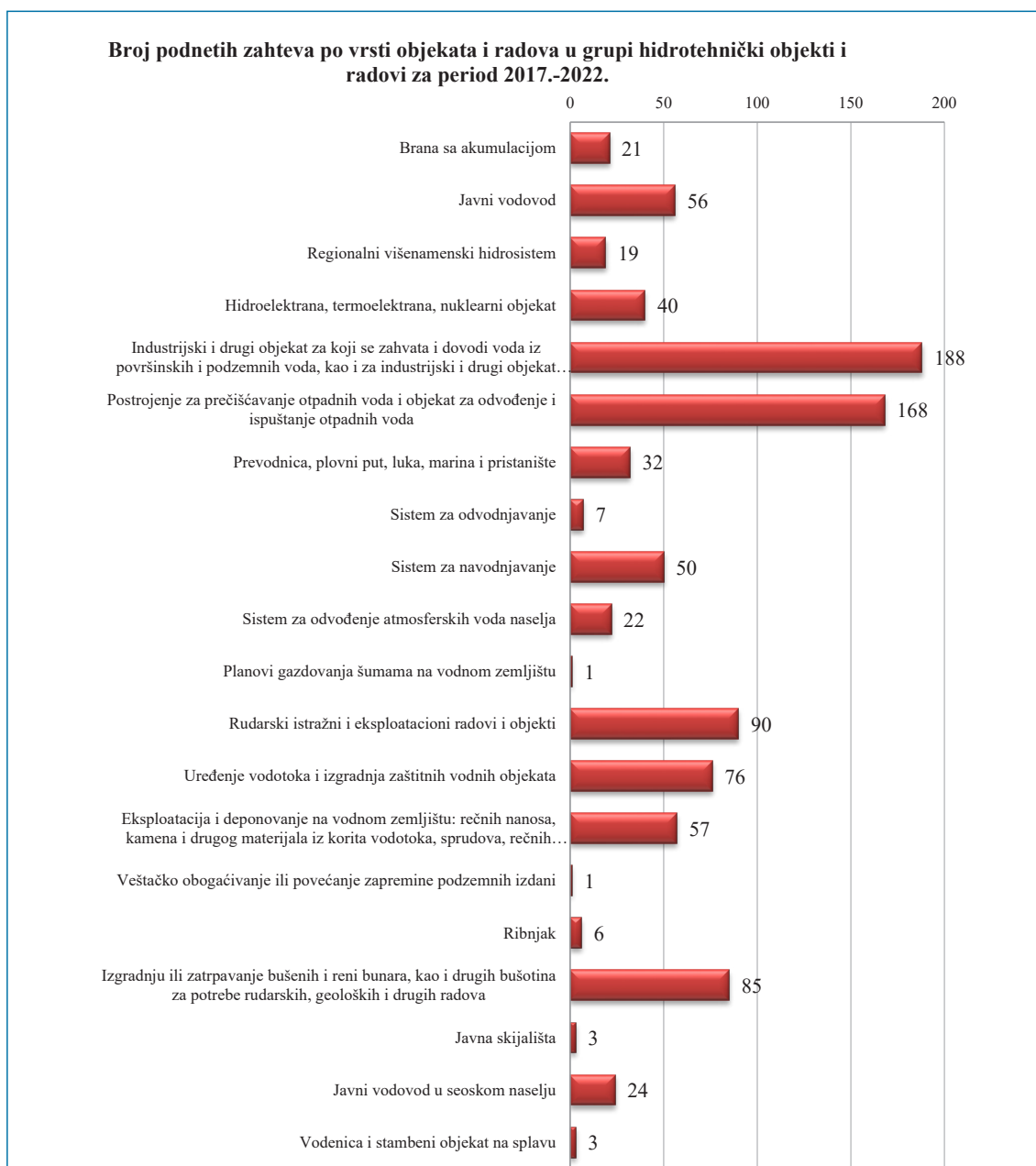
4) **Drugi objekti i radovi** pripadaju četvrtoj grupi za koju su izdavana mišljenja i obuhvataju one koji mogu privremeno, povremeno ili trajno da prouzrokuju promene u vodnom režimu ili na koje može uticati vodni režim.

Ukupan broj zahteva koji su dostavljeni u periodu koji je analiziran iznosi 2112, a prema grupama zahtevi koji se odnose na hidrotehničke objekte i radove su zastupljeni sa 49%, infrastrukturne projekte i radove sa 37%, industrijske i komunalne deponije i skladišta drugih i opasnih materija sa 9%, i drugi objekti i radovi sa 5% (slika 1).

U grupi hidrotehničkih objekata i radova, prema vrsti objekata i radova najzastupljeniji su industrijski i drugi objekat za koji se zahvata i dovodi voda iz površinskih i podzemnih voda, kao i za industrijski i drugi objekat čije se otpadne vode ispuštaju u površinske vode, podzemne vode ili javnu kanalizaciju, sa 188 zahteva, slede postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i objekti za odvođenje i ispuštanje otpadnih voda sa 168 zahteva, zatim rudarski istražni i eksploatacioni radovi i objekti sa 90 zahteva (slika 2).

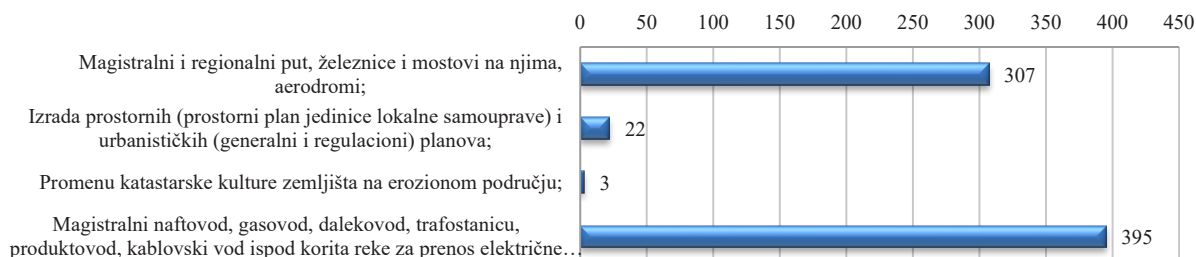
Slika 1. Procentualna zastupljenost broja podnetih zahteva za izdavanje mišljenja po definisanim grupama objekata i radova

Slika 2. Broj podnetih zahteva po vrsti objekata i radova u grupi - Hidrotehnički objekti i radovi

Broj podnetih zahteva po vrsti objekata i radova u grupi infrastrukturni objekti i radovi za period 2017.-2022.

Slika 3. Broj podnetih zahteva po vrsti objekata i radova u grupi - Infrastrukturni projekti i Radovi

Infrastrukturni projekti i radovi generalno obuhvataju izgradnju novih, rekonstrukciju i modernizaciju postojećih objekata i u finansijskom smislu predstavljaju najveće investicije u delu objekata i radova za koje se zahtevaju vodni uslovi. Za ovu grupu objekata i radova u odnosu na ukupan broj od 2112 zahteva za koje je Agencija za zaštitu životne sredine izdala „mišljenja“, 395 zahteva se odnosilo na „magistralni naftovod, gasovod, dalekovod, trafostanicu, produktovod, kablovski vod ispod korita reke za prenos električne energije, TT i optički kabl“ i 307 objekata i radova koji pripadaju grupi „magistralni i regionalni putevi, železnice i mostovi na njima i aerodromi“ (slika 3).

Sa gledišta zaštite životne sredine i zdravlja ljudi veoma značajni objekti i radovi u grupi industrijskih i komunalnih deponija i skladišta drugih opasnih materija su u prethodnom periodu sa najvećom zastupljenošću podnetih zahteva bila podzemna i nadzemna skladišta za naftu i njene derivate i druge

hazardne supstance (48%), dok je zastupljenost zahteva za industrijske i komunalne deponije u posmatranom periodu iznosila 25% (slika 4).

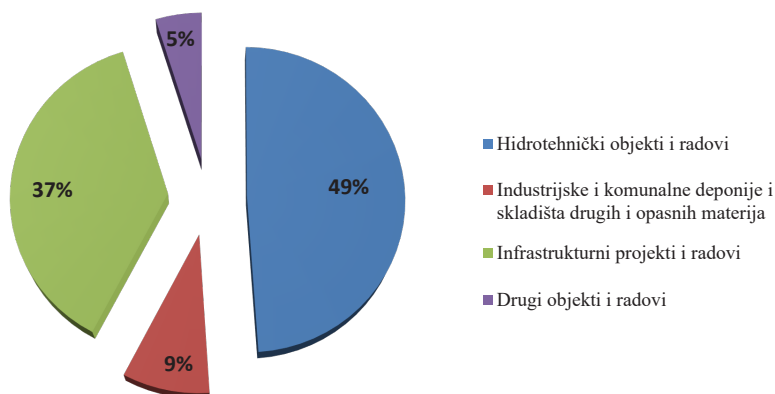
Sadržina mišljenja u postupku izdavanja vodnih uslova koje izdaje Agencija za zaštitu životne sredine, shodno Pravilniku, sadrži i druge karakteristične podatke (ograničenja i obaveze u odnosu na kvalitet recepienta) od značaja za izdavanje vodnih uslova.

3. ZAKLJUČAK

Dosadašnje iskustvo Agencije za zaštitu životne sredine u izradi i dostavljanju mišljenja u postupku izdavanja vodnih uslova se može sistematizovati u vidu sledećih smernica za unapređenje:

- Gustina mreže profila državnog monitoringa kvaliteta površinskih voda i njihov položaj u odnosu na lokaciju korisnika datog objekta/radova ili planskog dokumenta su veoma važni podaci u procesu definisanja vodnih uslova. Poželjno je da

Procentualna zastupljenost broja podnetih zahteva za izdavanje mišljenja po definisanim grupama objekata i radova za period 2017.-2022.

Slika 4. Procentualna zastupljenost zahteva po vrsti objekata i radova u grupi - Industrijske i komunalne deponije i skladišta drugih opasnih materija

- osnovni hidrografski podaci (vodno telo, reka, sliv) i položaj profila državnog monitoringa kvaliteta površinske vode budu što bliži lokaciji korisnika. U tom smislu je razvoj državnog monitoringa površinskih voda i proširenje mreže profila usko povezano sa obimom podataka koji se unose u Obrazac 3. [1, 2]
- Harmonizacija i implementacija EU regulative za sektor voda je povezana i sa primenom podzakonskog akta koji reguliše oblast izdavanja vodnih akata. Shodno Okvirnoj direktivi o vodama i Zakona o vodi, predstoji izrada i usvajanje planova upravljanja vodnim područjima. Planovima je potrebno predvideti mere koje će u periodu važenja plana obezbediti dostizanje dobrog statusa/kvaliteta vode za svako vodno telo. [3]
 - Potrebno je predvideti da u inoviranom Pravilniku, osim podataka za odgovarajuće fizičko hemijske i hemijske parametre kvaliteta voda za profile u odnosu na lokaciju korisnika, bude sadržan i zahtevani kvalitet koji se planira na kraju planskog perioda prema Planu upravljanja vodnim područjem. [3]
 - Primena matematičkih modela postaje sve značajnija u implementaciji Okvirne direktive o vodama, posebno u domenu zaštite od zagađenja i upravljanja kvalitetom vodnih resursa na prostorima rečnih slivova. Rezultati primene matematičkih modela sadrže procenu uticaja pritiska na vodni status i mogu se koristiti u postupku izrade mišljenja u postupku izdavanja vodnih uslova za izgradnju i rekonstrukciju objekata. [4, 5, 6]

LITERATURA

1. *Status površinskih voda Srbije – Razvoj monitoringa u okviru planova upravljanja rečnim slivovima*, Agencija za zaštitu životne sredine, 2018, str. 42-53.
2. Strategija održivog urbanog razvoja Republike Srbije do 2030. godine ("Službeni glasnik RS", broj 47/2019)
3. Plan upravljanja vodama na teritoriji Republike Srbije za period 2021. do 2027. godine, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Republička direkcija za vode, 2021.
4. Miličević D. *et al.*: Water quality modeling role in implementation of the Water Framework Directive, FACTA UNIVERSITATIS, Series: Architecture and Civil Engineering Vol. 8, No 2, 2010, pp. 247 – 260, DOI: 10.2298/FUACE1002247M
5. Zhang R. *et al.*: Simulation of Water Environmental Capacity and Pollution Load Reduction Using QUAL2K for Water Environmental Management, (2012), doi: 10.3390/ijerph9124504
6. Drolc A. *et al.*: Water quality modelling of the river Sava, Water Research, Vol. 30, Issue 11, (1996), Pages 2587-2592.